

Regjeringens kontaktkonferanse med fylkeskommunene 2017

Diskusjonsnotater til konferansens temaer

NTP 2018-2029 (KL 09:15-10:30)

Regjeringen la i april frem Meld St. 33 om Nasjonal transportplan (NTP) for perioden 2018 – 2029. NTP og konsekvenser for fylkeskommunene er derfor et naturlig tema å drøfte når på kontaktkonferansen 10.mai.

Fylkeskommunene er tilfreds med den betydelige økonomiske satsing som varsles i NTP 2018-2029. Fylkeskommunene er også tilfreds med regjeringens økte satsing på investeringer til utbygging av kollektiv infrastruktur i storbyene.

Fylkesveger

Sterk satsing på vedlikehold av riksveger de senere årene har gitt positive resultater. Situasjonen for fylkesvegene er langt mer krevende. I 2010-2013 kartla Statens vegvesen i samråd med fylkeskommunene kostnader ved å fjerne forfallet og gjøre nødvendige oppgraderinger. Kartleggingen ble oppdatert i 2014 og viste ingen store endringer. Etterslepet er i 2016-kroner estimert til om lag 62 milliarder med et usikkerhetsspenn på 50-85 milliarder 2016-kroner. Regjeringen har i NTP 2018-2029 lagt til grunn å videreføre styrkingen av rammetilskuddet slik at fylkene kan fornye og ruste opp fylkesvegnettet, inkludert oppfølging av tunnelsikkerhetsforskriften. I perioden 2018-2029 prioriteres om lag 15,6 mrd. til dette. 300 mill. kr av dette reserveres til en egen tilskuddsordning for flaskehalsen for tømmertransporten på fylkesveg.

Kollektivtransport

Den fylkeskommunale kollektivtransporten har hatt en passasjervekst på 15 prosent de siste fem årene. Samtidig har kostnadene i kollektivtrafikken økt med 30 prosent. Derfor er det nå stort behov for økte driftsmidler. Fylkeskommunene er klar over at tilskudd til drift av kollektivtransport ikke er en del av midlene som varsles i Nasjonal Transportplan. Det er likevel naturlig på forvente klare signaler om at endrede rammetilskudd som følge av det nasjonale målet om nullvekst i personbiltrafikken. For drift av kollektivtransport i storbyområdene varsles det i NTP 2018-2029 ikke økte driftstilskudd utover at midler fra den såkalte "Belønningsordningen" i sin helhet kan gå til drift av kollektivtrafikk. For å nå nullvekstmålet på en effektiv måte må en større andel gå og sykle. Det å legge til rette for disse transportmåtene er ofte mer kostnadseffektiv enn bil og kollektivtransport. I tillegg er, spesielt gående, en arealeffektiv måte å utvikle transport på som erfaringsmessig også gir en bedre byutvikling. Videre kan takster i kollektivtransporten være et aktuelt

virkemiddel for å jevne ut rushtidstoppene og på den måten utnytte ressursen bedre, men dette har flere sider.

Nullvekstmålet for persontransport med bil

Ut fra klima- og transportpolitiske mål kan det være behov for og lokalt ønske om å sette, og følge opp nullvekstmål for persontransport med bil også i andre byområder enn de nåværende ni byområdene. Flere byområder har en befolkningsstørrelse og miljø- og kapasitetsutfordringer som ligger opp til, de ni som i dag er aktuelle for byvekstavtaler. I NTP 2018-2029 legger regjeringen til grunn at det er opp til lokale myndigheter å ta initiativ til å planlegge bypakkene ut fra et nullvekstmål hvis de ønsker det.

Omstilling til null- og lavutslippsteknologi

Stortinget har gitt føringer om at kollektivtrafikken som hovedregel skal benytte null- eller lavutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff i 2025. Flere fylkeskommuner har gjennomført tiltak som er i tråd med dette. Samtidig vet vi at både buss- og ferjeandbud er på åtte-ti år. Dette gjør det nødvendig å sette i verk tiltak allerede nå som kan dekke behovet for risikoavlastning ved uttesting av nye løsninger og økonomisk støtte til større flåtekjøp og nye infrastrukturinvesteringer i en overgangsperiode. Det er iverksatt en rekke tiltak de seinere årene, og i NTP 2018-2023, for å fremme null- og lavutslippsteknologi i transportsektoren, bl.a. gir Enova støtte til pilot- og utviklingsprosjekter for ferjer.

Eierskap og anskaffelser av kollektivtransporttjenester

Langs kysten utenfor de største byområdene utgjør hurtigbåt- og ferje ryggraden i manges kollektivtransporttilbud. Kostnadsveksten knyttet til hurtigbåt - og ferjedrift er sterkt økende. Så langt har kystens utfordringer ved kollektivtransport fått mindre oppmerksomhet enn øvrig kollektivtransport.

Et forslag som har vært drøftet blant berørte fylkeskommuner er muligheten for å etablere et selskap som står for anskaffelse av ferger og hurtigbåter, slik at fylkeskommunene kan eie fartøyene mens markedet kan drifte fartøyene. Formålet med et slikt eierskap er å bidra til et nødvendig teknologisprang innenfor ferjesektoren samtidig som avskrivningen av fartøy blir ivaretatt gjennom det fylkeskommunalt eide selskapet. Det materiellet som nå er i markedet og som er av en slik beskaffenhet at det kan benyttes kan evt. kjøpes av selskapet. Dette kan gjøre at ikke markedet reagerer negativt på et slikt forslag. Det samme eierskapet kan vurderes for bussparken, men ikke like aktuelt her pga kortere avskrivningstid. Kan være aktuelt hvis kontraktsperiodene forkortes.

Problemstillinger

- Hvordan kan behov, ambisjoner og muligheter for å ta ned etterslepet på vedlikehold i samferdselssektoren synliggjøres i nasjonale dokumenter (plan og budsjetter), slik at rammebetingelsene for å gjennomføre dette blir sammenlignbare for både stat og fylkeskommuner?
- Hva skal til for å bedre utnyttelsen av transportsystemet. Er det muligheter gjennom effektivisering og bedre samordning/samspill mellom de ulike forvaltningsnivåene?

- Hvordan kan forvaltningsnivåene støtte opp om et nullvekstmål i alle byområder hvor dette kan være hensiktsmessig?
- Hvilke erfaringer har fylkeskommunene med virkemiddelapparatet for å fremme null- og lavutslippsteknologi i transportsektoren?
- Er det behov for mer felles læring og erfaringsutveksling, og hvordan kan dette i tilfelle løses?
- Hvordan møte kostnadsveksten i hurtigbåt- og ferjedriften på en mest mulig forutsigbar og langsiktig måte? Er et selskap for anskaffelser et tiltak i denne sammenheng?
- Hva slags organisering/eierskap er best egnet for å utløse et nødvendig teknologisprang?

FAGSKOLER (KL 10:45-12:00)

Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding om fagskoleutdanning; Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden* (fagskolemeldingen). Meldingen ble behandlet i Stortinget 2. mai. ¹

Regjeringen ønsker at fylkeskommunene skal beholde eierskapet og driftsansvaret for de offentlige fagskolene, mens departementet har sektoransvar og forvalter regelverket. Regjeringen foreslår ny og bedre statlig tilskuddsordning for offentlige og private fagskoler, dialogmøter mellom departement og fylkeskommunene, ny styresammensetning og en rekke andre tiltak for å heve kvaliteten og attraktiviteten til fagskoleutdanningene.

Bakgrunn for meldingen er at regjeringen ønsker at flere tar yrkesrettet utdanning av god kvalitet som er relevant og tilpasset arbeidslivets behov. For å oppnå dette må fagskoleutdanningene være anerkjente og synlige for utdanningssøkende og arbeidsgivere. I tillegg til et aktivt og involverende samarbeid mellom fagskolene og arbeidslivet skal:

- studentene engasjere seg i faget og lykkes i utdanningen
- fagmiljøene ha oppdatert og praksisnær fag- og yrkeskompetanse
- fagskolene tilby utdanning som arbeidslivet trenger og studentene ønsker
- fagskolesektoren være godt organisert, med tydelig eierskap og god styring

Komiteen vil påpeke at for å kunne sikre arbeidslivet tilgang til fagfolk trengs det solide fagskoler, som styres godt, som har en stabil og forutsigbar finansiering og kompetente lærere. Komiteen vil understreke behovet for at staten og fylkeskommunene/regionene prioriterer å gi et løft til fagskolesektoren hva gjelder både kvalitet, fagmiljø, studentvelferd, finansiering og styring og støtter derfor regjeringen i å prioritere dette.

Innstilling fra KUF-komiteen om fagskolemeldingen²

SSBs beregninger viser en udekket fremtidig etterspørsel etter arbeidskraft med yrkesfaglig utdanning. NHOs kompetansebarometer indikerer at en stor del av denne etterspørselen vil gjelde kompetanse på fagskolenivå. NAVs bedriftsundersøkelse viser at behovene er størst i de nordligste fylkene. I følge KS arbeidsgivermonitor for 2016 opplever et flertall av kommunene behov for kompetanse fra fagskoleutdanning innen helse, omsorg og oppvekst. Mer enn 7 av 10 kommuner har «i meget stor grad» eller «i ganske stor grad» behov for slik kompetanse. Regjeringen vil legge til rette for at flere skal velge fagskoleutdanning slik at samfunnet skal få yrkeskompetansen det er behov

---

¹ Fagskolemeldingen

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f34b56ba52454667a46049aa550b42bc/no/pdfs/stm201620170009000dddpdfs.pdf>

² KUF-komiteens innstilling til fagskolemeldingen

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2016-2017/inns-201617-254s/>

for. Fagskolene skal tilby relevant utdanning for et arbeidsliv i endring. Gjennom å tilby utdanninger med innhold og læringsarenaer som tilpasses behovene i arbeidslivet lokalt og regionalt utdannes gode fagfolk for fremtiden. For å kunne sikre dette trengs det faglig solide fagskoler, som styres godt, som har en stabil og forutsigbar finansiering og kompetente lærere.

Nær 70 prosent av fagskolestudentene har bakgrunn fra yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring. Bedre gjennomføring av videregående opplæring, særlig innenfor yrkesfagene, er dermed sentralt for å øke rekrutteringsgrunnlaget for fagskoleutdanningene. Fagskoleutdanning som en vei videre etter videregående opplæring vil også kunne motivere til at flere fullfører yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående skole. I følge Lærlingeundersøkelsen planlegger 50 prosent å ta mer utdanning.

I Meld. St. 22 (2015-2106) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver* er det overordnede målet å styrke regionenes samfunnsutviklerrolle. I dette ligger blant annet at den kompetansepoltiske rollen til regionalt folkevalgt nivå skal styrkes. Fra 2015 stiller regjeringen forventinger om kompetansepoltiske strategier i den regionale planleggingen. Fylkene skal lette tilgangen til kompetent og relevant arbeidskraft som møter behovene i de regionale arbeidsmarkedene. Planleggingen skal skje i partnerskap med utdannings-, arbeidsmarkeds og næringsaktører i regionen. Proposisjon S 84 (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå*³ har en omtale av aktuelle nye oppgaver innen kompetansefeltet. Dette skal bidra til god tilgang på kompetent og relevant arbeidskraft som møter behovene i regionale arbeidsmarkeder.

Norsk arbeidsliv står overfor store omstillingsutfordringer som genererer stadig nye krav til kompetanse innenfor alle områder av arbeidslivet. Hvordan regionene bruker sine fagskoleutdanninger har stor betydning for arbeidslivets konkurransefortrinn og kvaliteten på offentlige tjenester. De fleste fagskoleutdanninger har, og skal ha, en sterk tilknytning til det regionale arbeidslivet og bør brukes aktivt i fylkeskommunenes kompetansestrategier. Når god tilgang på kompetanse skal sikres i dag og på lengre sikt, må fagskolenes muligheter ses i sammenheng med andre utdanningsinstitusjoner og med etter- og videreutdanningsbehov i regionene. Fylkeskommunen har her en sentral viktig planleggings-, og koordineringsrolle. Samhandling på tvers av fylkeskommunene vil også være viktig for å ivareta nasjonale behov og hindre overetablering av små fag.

Komiteen mener det er viktig at departementet nøye følger med på at fylkeskommunene ivaretar sitt ansvar og er en aktiv pådriver for en positiv utvikling i fagskolesektoren i tråd med intensjonen.

Innstilling fra KUF-komiteen om fagskolemeldingen

---

³ Prop. 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå*
<https://www.regjeringen.no/contentassets/825a10ac5ee84817a220a4d07f9ddaa4/nn-no/pdfs/prp201620170084000dddpdfs.pdf>

Problemstillinger

- Hvordan kan fylkeskommunene og nasjonale myndigheter jobbe strategisk med privat- og offentlig fagskoleutdanning for å sikre god utvikling i fagskolesektoren og dekning av fremtidig kompetansebehov?
- Hvordan kan fylkeskommunene og nasjonale myndigheter samhandle for bedre fagskoleutdanning?

REGIONREFORM OG FYLKESKOMMUNENES ROLLE I NORGES EUROPEISKE SAMARBEID (KL 13:00-14:00)

Med regionreformen ønsker regjeringen å styrke fylkeskommunene i samfunnsutviklerrollen. Med dette er det flere sentrale elementer som bør forankres hos den politiske og administrative ledelsen i fylkeskommunene. Dette gjelder blant annet rollen som nettverksadministrator der sterke innovasjonsprosesser drives fram av gode nasjonale og internasjonale nettverk, og rollen som mobilisator, samt bevisst bruk av offentlige anskaffelser.

Små og mellomstore virksomheter trenger oppmuntring for å våge å satse utenfor komfortsonen, både når det gjelder nasjonale og internasjonale satsinger. Her kan fylkeskommunene spille en avgjørende rolle for å legge til rette for utviklingen av gode prosjekter.

Det europeiske samarbeidet kan tilføre mye i dette arbeidet. Her ligger det et ansvar både i departementene og i fylkeskommunene, ikke minst når det gjelder å videreutvikle samspillet mellom dem. Både departementene og fylkeskommunene investerer store ressurser i løpende europeisk samarbeid. Betegnelsen «Team Norway» spiller hen på et stort potensiale for deling av informasjon, samspill på områder der det er felles interesser, det å gi hverandre impulser der hvor vi ser viktige trender vi kan utnytte og det å utnytte virkemiddelapparatet så godt som mulig.

Fylkeskommunene har mange virkemidler å spille på for å bruke europeisk samarbeid som verktøy i den regionale utviklingen. Viktige eksempler er de statlige virkemiddelaktørene Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Senter for internasjonalisering av utdanningen (SIU) og SIVA, fylkeskommunenes egne kontorer i Brussel, klyngesamarbeidet (GCE-, NCE- og Arena-klyngene), de nyopprettede EU-nettverkene med støtte fra Forskningsrådet, EUs ulike samarbeidsprogrammer (hvor vi kan delta som aktive partnere), EUs regionale møteplasser (hvor norske fylkeskommuner og regioner allerede deltar aktivt) og EØS-midlene.

Problemstillinger

I hvilken grad er internasjonal satsing integrert i den politiske og administrative ledelses forståelsen av rollen som samfunnsutvikler?

Hvordan brukes internasjonalt arbeid i innovasjonsarbeidet?

Hvordan kan departementene og fylkeskommunene styrke sitt samspill på det europeiske området, både når det gjelder regelverksutvikling for berørte sektorer, deltakelse i forsknings- og innovasjonsprogrammer, og utvikling av holdninger i møter knyttet til sektorpolitikk?

Er virkemidlene som fylkeskommunene har til rådighet godt tilpasset behovene?

Fungerer dialogen med virkemiddelaktørene omkring europeiske virkemidler og samarbeid på en god måte?

REGIONREFORM (KL 14:00-17:00)

Bakgrunn

Som oppfølging av Meld. St. 22 (2015–2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver* og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S 377 (2015–2016), la regjeringen fram proposisjon om ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå nå i april. I Prop. 84 S (2016–2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå* orienteres Stortinget også om nye oppgaver til fylkeskommunene og videre vurderinger som vil gjøres som del av regionreformen.

Målet med regionreformen er å styrke fylkeskommunene i samfunnsutviklerrollen. Hovedelementene i reformen er utvikling av samarbeidet mellom fylkeskommunene og staten slik at staten kan bidra tydeligere til regionale mål, samt overføring av nye oppgaver og ansvar. Både regjeringen og Stortinget mener dette forutsetter en ny inndeling i færre og større fylkeskommuner. Færre fylker legger også grunnlag for å gjennomgå statens regionale strukturer med mål om bedre sammenfall – som igjen kan styrke samarbeidet mellom regional stat og fylkeskommunene. Hensynet til samhandling må tillegges større vekt enn det er gjort til nå. Dette er utgangspunktet for den varslede gjennomgangen av regional stats strukturer. Særlig vil dette gjelde de delene av regional stat som har mye samhandling seg imellom og med fylkeskommunene.

Med forutsetning om vedtak i Stortinget om ny fylkesstruktur, vil det høsten 2017 også nedsettes et ekspertutvalg som skal vurdere ytterligere oppgaveoverføringer til fylkeskommunene. Samtidig vil det alltid være oppgaver og ressurser hos andre aktører enn fylkeskommunen som vil være viktige for utviklingen i det enkelte fylke. Med regionreformen vil regional planlegging gjøres til et mer forpliktende virkemiddel for samordning av innsats i fylkene på tvers av aktører. Staten er forpliktet til å delta i regionale planprosesser og å følge opp regionale planer. Avtaler vil utvikles som redskap for mer forpliktende og forutsigbar oppfølging av planer og regionale mål. Videreutvikling av regional planlegging og avtaler som virkemiddel må gjøres i samarbeid mellom fylkeskommunene og staten.

Regjeringen vil også utvikle den strategiske dialogen mellom staten og fylkeskommunene om samfunnsutviklingen i ulike deler av landet i samarbeid med KS og fylkeskommunene. Målet er at nasjonal og regional politikk virker sammen og bygger opp om hverandre.

Problemstillinger

Hvordan videreutvikle den overordnede politiske dialogen mellom regjering/staten og fylkeskommunene for å understøtte en styrket samhandling regionalt?

Hvordan kan staten og fylkeskommunene samarbeide om videreutvikling av regional planlegging og avtaler som virkemiddel for samfunnsutvikling i fylkene frem mot 2020?

På hvilke områder er det aktuelt å utvikle mer forpliktende avtalemodeller eller samarbeid?

Hvordan kan ev utprøving av ulike tiltak/modeller for utvikling av samfunnsutviklerrollen være hensiktsmessig for læring framover mot 2020?

Hvilke utfordringer opplever fylkeskommunene i dag som følge av manglende sammenfall i regionale strukturer i forvaltningen – og hvilke konsekvenser får dette for ulike aktørers prioriteringer og innsats i fylket?

Hvilke statlige regionale strukturer/etater bør omfattes av den varslede gjennomgangen – for å understøtte en styrket samhandling mellom fylkeskommune og regional stat omkring utviklingen i det enkelte fylke?